

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Erandkorras veiste, lammaste, kitsede ja sigade märgistamine mikrokiibiga

Loomatervise- ja heaolu osakond

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Üldsätted.....	3
2. Veistel mikrokiibi ehk süstitava elektroonilise transponderi kasutamine	4
3. Lammastel ja kitsedel mikrokiibi ehk süstitava elektroonilise transponderi kasutamine	5
4. Sigadel mikrokiibi ehk süstitava elektroonilise transponderi kasutamine	6
5. Looma ümbermärgistamine, kui identifitseerimisvahend on juba olemas.....	6
6. Elektroonilise identifitseerimisvahendi heaks kiitmine	7
7. Põllumajandus- ja Toiduameti poolt heakskiidetud mikrokiipide (ehk süstitavate elektrooniliste identifitseerimisvahendite) nimekiri.....	7
8. Põllumajandus- ja Toiduametilt mikrokiibi (ehk süstitava elektroonilise transponderi) kasutamise eriloa taotlemine	8
9. Toiduahela alane teatis	8
ERILOA TAOTLUS MIKROKIIBI (EHK SÜSTITAVA ELEKTROONILISE TRANSPONDERI) KASUTAMISEKS	10

Sissejuhatus

Käesoleva juhendi eesmärk on sätestada juhised erandkorras veiste, lammaste, kitsede ja sigade märgistamiseks mikrokiibiga ehk süstitava elektroonilise transponderiga ning anda suunised loomapidajale mikrokiibi kasutamise eriloa taotlemiseks.

1. Üldsätted

Looma identifitseerimise viisid on looma märgistamine, kirjeldamine ja kuuluvuse määramine. Looma märgistamine on tema varustamine elektroonse identifitseerimisvahendiga või muu eristamist võimaldava püsiva ja kordumatu kunstliku tunnusega, mis võimaldab tuvastada looma kuuluvuse.

Vastavalt veterinaarseadusele identifitseerib loomapidaja oma peetava maismaalooma, välja arvatud koera, kassi ja valgetuhkru, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artiklites 112–115 ja 117 ning komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2019/2035 sätestatud korras.

Komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2019/2035 artiklites 39, 40, 47 ja 54 on kehtestatud erandid kinnist ettevõtetele käitavatele ettevõtjatele ning kultuurilistel, ajaloolistel, vabaajategevusega seotud või teaduslikel eesmärkidel peetavaid **veiseid, lambaid, kitsi ja sigu ning spordiga seotud veiseid** identifitseerivatele ettevõtjatele.

Mõisted:

„**ettevõtja**” – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab loomade või toodete eest, sealhulgas piiratud kestusega ajal, v.a lemmikloomapidajad ja veterinaararstid;

„**ettevõtte**” – hoone, struktuur või loomade väljas pidamise korral keskkond või koht, kus loomi peetakse või loomset paljundusmaterjali hoitakse ajutiselt või alaliselt, v.a:

a) kodumajapidamised, kus peetakse lemmikloomi;

b) veterinaarpraksised või -kliinikud;

„**kinnine ettevõtte**” – vabatahtlikkuse alusel loodud alaline, geograafiliselt piiritletud ettevõtte, mis on loomade liikumiseks heaks kiidetud ja kus:

a) loomi peetakse või aretatakse näitusteks, hariduseesmärgil, liigi säilitamiseks või uurimistööks;

b) loomi peetakse suletud ruumides ja eraldatuna ümbritsevast keskkonnast, ning

c) loomade suhtes kohaldatakse loomatervise seire- ja bioturvameetmeid;

„kordumatu registreerimisnumber“ – number, mille pädev asutus on määranud registreeritud ettevõttele, nagu on osutatud määruse (EL) 2016/429 artiklis 93;

„looma identifitseerimiskood“ – individuaalne kood, mis on esitatud identifitseerimisvahendil, millega loom on varustatud, ja koosneb järgmisest:

a) selle liikmesriigi kood, kus loom identifitseerimisvahendiga varustati,

b) millele järgneb loomale määratud kuni 12-kohaline individuaalne identifitseerimisnumber;

„veis“ või **„veiseliiki kuuluv loom“** – perekonda *Bison*, *Bos* (sh alam perekonda *Bos*, *Bibos*, *Novibos* ja *Poephagus*) või *Bubalus* (sh alam perekonda *Anoa*) kuuluv kabiloom või nende perekondade loomaliikide ristamisel saadud järglane;

„lammas“ või **„lambaliiki kuuluv loom“** – perekonda *Ovis* kuuluv kabiloom või selle perekonna loomaliikide ristamisel saadud järglane;

„kits“ või **„kitseliiki kuuluv loom“** – perekonda *Capra* kuuluv kabiloom või selle perekonna loomaliikide ristamisel saadud järglane;

„siga“ või **„sealiiki kuuluv loom“** – sugukonda *Suidae* kuuluvasse määruse (EL) 2016/429 III lisas loetletud liiki kuuluv kabiloom.

2. Veistel mikrokiibi ehk süstitava elektroonilise transponderi kasutamine

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artiklis 38 lõikes 1 punktis a on sätestatud, et veiseid pidavad ettevõtjad peavad tagama, et veised on individuaalselt identifitseeritud tavalise kõrvamärgiga, mis peavad olema kinnitatud looma mõlema kõrva külge ning identifitseerimisvahendil on nähtavalt, loetavalt ja kustumatult esitatud looma identifitseerimiskood.

Vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artiklis 39 sätestatud erandile võib Põllumajandus- ja Toiduamet (edaspidi PTA) vabastada kinnist ettevõtet käitavad ettevõtjad ning kultuurilistel, ajaloolistel, vabaajategevusega seotud, teaduslikel või spordiga seotud eesmärkidel veiseid pidavad ettevõtjad veiste identifitseerimise nõuetest, mis on sätestatud artikli 38 lõike 1 punktis a.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artikli 40 kohaselt võib ka traditsiooniliste kultuuri- ja spordiürituste jaoks kasvatatavaid veisetõuge identifitseerida PTA loal individuaalselt alternatiivse identifitseerimisvahendiga, mille PTA on heaks kiitnud, kui on eemaldatud nende tavaline kõrvamärk, tingimusel et **säilitatakse ühene seos identifitseeritud looma ja tema identifitseerimiskoodi vahel.**

Kinnist ettevõtet käitavatele ettevõtjatele ning kultuurilistel, ajaloolistel, vabaajategevusega seotud, teaduslikel või spordiga seotud eesmärkidel **peetavaid veiseid võib tavaliste kõrvamärkide asemel märgistada mikrokiibiga, mis on PTA poolt heaks kiidetud.**

Selleks, et ettevõtjad saaksid kasutada kehtestatud erandeid, **peab PTA-le esitama vastava taotluse eriloa saamiseks.**

3. Lammastel ja kitsedel mikrokiibi ehk süstitava elektroonilise transponderi kasutamine

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artiklis 45 lõikes 2 on sätestatud, et ettevõtjad, kes peavad lambaid ja kitsi, **keda ei kavatseta enne 12 kuu vanuseks saamist otse tapamajja viia**, tagavad, et iga selline loom on individuaalselt identifitseeritud tavalise kõrvamärgiga, millele on nähtavalt, loetavalt ja kustumatult märgitud looma identifitseerimiskood, ning elektroonilise kõrvamärgiga, millele on loetavalt ja kustumatult märgitud looma identifitseerimiskood.

Vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artiklis 47 sätestatud erandile võib PTA vabastada kinnist ettevõtet käitavad ettevõtjad ning kultuurilistel, vabaajategevusega seotud või teaduslikel eesmärkidel lambaid ja kitsi pidavad ettevõtjad lammaste ja kitsede identifitseerimisnõuetest, mis on sätestatud artikli 45 lõikes 2.

Kinnist ettevõtet käitavatele ettevõtjatele ning kultuurilistel, ajaloolistel, vabaajategevusega seotud või teaduslikel eesmärkidel **peetavaid lambaid ja kitsi võib ühe tavalise kõrvamärgi ning ühe elektroonilise kõrvamärgi asemel märgistada ainult mikrokiibiga, mis on PTA poolt heaks kiidetud.**

Selleks, et ettevõtjad saaksid kasutada kehtestatud erandit, **peab PTA-le esitama vastava taotluse eriloa saamiseks.**

4. Sigadel mikrokiibi ehk süstitava elektroonilise transponderi kasutamine

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artiklis 52 lõikes 1 on sätestatud, et sigu pidavaid ettevõtteid käitavad ettevõtjad tagavad, et iga siga on identifitseeritud, kas tavalise kõrvamärgi või elektroonilise kõrvamärgiga, mis on kinnitatud looma kõrva külge ja millel on nähtavalt, loetavalt ja kustumatult esitatud kordumatu registreerimisnumber, mis kuulub sünniettevõttele.

Sigu pidavaid ettevõtteid käitavad ettevõtjad võivad asendada määruse 2019/2035 artikli 52 lõikes 1 osutatud identifitseerimisvahendid elektroonilise identifitseerimisvahendiga, mille on heaks kiitnud selle liikmesriigi pädev asutus, kus siga peetakse, vastavalt artikli 54 lõikega 1 ette nähtud eranditele.

Vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/2035 artiklis 54 lõikes 1 sätestatud erandile võib PTA vabastada kinnist ettevõtet käitavad ettevõtjad ning kultuurilistel, vabaajategevusega seotud või teaduslikel eesmärkidel sigu pidavad ettevõtjad sigade identifitseerimisnõuetest, mis on sätestatud artikli 52 lõikes 1.

Kinnist ettevõtet käitavatele ettevõtjatele ning kultuurilistel, ajaloolistel, vabaajategevusega seotud või teaduslikel eesmärkidel **peetavaid sigu võib tavalise kõrvamärgi või elektroonilise kõrvamärgi asemel märgistada ainult mikrokiibiga, mis on PTA poolt heaks kiidetud.**

Selleks, et ettevõtjad saaksid kasutada kehtestatud erandit, **peab PTA-le esitama vastava taotluse eriloa saamiseks.**

5. Looma ümbermärgistamine, kui identifitseerimisvahend on juba olemas

Maaeluministri 25. novembri 2021. a määruse nr 74 „Põllumajanduslooma märgistamise ja registreerimise ning veisepassi väljastamise kord, põllumajanduslooma tapmisest ja hukkamisest ning kõrvaldamisest teavitamise kord ning identifitseerimisvahendi eemaldamise ja asendamise nõuded“ § 7 lõike 1 alusel võib kõrvamärgi eemaldada või asendada ainult Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ameti (edaspidi PRIA) loal.

Looma ümbermärgistamise soovi korral tuleb see taotlusel (lisa 1) ära märkida selleks ettenähtud kohas (punkt number 4) ning kirja panna looma(del) olemasolev(ad)

identifitseerimiskood(id). PTA kooskõlastab PRIA-ga looma(de) ümbermärgistamise, mille alusel väljastab PTA süstitava elektroonilise transponderi (ehk mikrokiibi) kasutamise eriloa.

6. Elektroonilise identifitseerimisvahendi heaks kiitmine

Elektroonilised identifitseerimisvahendid (sh mikrokiip) peavad olema heaks kiidetud PTA poolt. Veterinaarseaduse § 30 lõigetes 2, 3 ja 4 on sätestatud elektroonilise identifitseerimisvahendi heakskiitmise ja väljastamise kord:

- § 30 lõige 2 „Põllumajandus- ja Toiduamet kiidab heaks elektroonse identifitseerimisvahendi, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikli 120 lõike 2 punkti c alusel kehtestatud nõuetele.“;
- § 30 lõige 3 „Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab paragrahvi nimetatud elektroonse identifitseerimisvahendi kasutamisele heakskiidu andmise 30 päeva jooksul selle taotlemisest arvates.“;
- § 30 lõige 4 „Tavapäraselt loomse saaduse ja loomse paljundusmaterjali saamise eesmärgil peetava maismaalooma ja hobuslase märgistamiseks kasutatava identifitseerimisvahendi väljastab Põllumajandus- ja Toiduametiga selleks halduslepingu sõlminud isik taotluse alusel ja taotleja kulul. **Põllumajanduslooma märgistamiseks kasutatav süstitav elektroonne identifitseerimisvahend väljastatakse ainult veterinaararstile.**“

7. Põllumajandus- ja Toiduameti poolt heakskiidetud mikrokiipide (ehk süstitavate elektrooniliste identifitseerimisvahendite) nimekiri

Nimekiri tavapäraselt loomse saaduse ja loomse paljundusmaterjali saamise eesmärgil peetava maismaalooma ja hobuslase märgistamiseks kasutatavate heakskiidetud elektrooniliste identifitseerimisvahendite (kõrvamärkide ja mikrokiipide) kohta on leitav PTA kodulehel: <https://pta.agri.ee/ettevotjale-tootjale-ja-turustajale/loomakasvatus/loomade-ravi-ja-veterinaaria#maismaalooma-ja-hobu> .

Põllumajandus- ja Toiduamet on sõlminud veterinaarseaduse § 30 lg 4 nimetatud halduslepingu Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-ga (edaspidi EPJ). Seetõttu tohib märgistamiseks kasutatavat mikrokiipi tellida ainult EPJ-st (www.epj.ee) PTA poolt väljastatud eriloa alusel.

8. Põllumajandus- ja Toiduametilt mikrokiibi (ehk süstitava elektroonilise transponderi) kasutamise eriloa taotlemine

1. Erandit kasutada sooviv loomapidaja esitab Põllumajandus- ja Toiduametile eriloa taotluse (lisa 1) mikrokiibi (ehk süstitava elektroonilise transponderi) kasutamiseks, kus tuleb esitada:
  - 1.1. loomapidaja andmed;
  - 1.2. loomapidaja tegevusala;
  - 1.3. põhjendus, miks erandit kasutada soovitakse;
  - 1.4. looma(de) ümbermärgistamise soov;
  - 1.5. veterinaararsti nimi ja tegevusloa number, kes mikrokiibi(d) paigaldab;
  - 1.6. nimekiri loomadest, keda soovitakse erandi kohaselt identifitseerida.

Taotluse eriloa saamiseks esitada elektroonselt PTA üldisele e-posti aadressile: pta@pta.agri.ee.

2. PTA keskasutuse loomatervise- ja heaolu osakond vaatab taotluse üle 30 päeva jooksul (alates taotluse registreerimisest), loomapidaja soovi korral kooskõlastab PRIA-ga looma(de) ümbermärgistamise loa ning koostab otsuse eriloa väljastamise või mitte väljastamise kohta.
3. PTA poolt väljastatud eriloa otsus saadetakse taotluse esitanud ettevõtte e-posti aadressile, EPJ-i üldisele e-posti aadressile epj@epj.ee ning PRIA üldisele e-posti aadressile pria@pria.ee.
4. Eriloa otsus registreeritakse PTA dokumendiregistris (WebDesktop) ning PTA keskasutuse loomatervise ja –heaolu osakonna töötaja peab väljastatud erilubade kohta arvestust PTA failiserveris (Porgand).

9. Toiduahela alane teatis

Kui eriloa alusel mikrokiibiga märgistatud loom(ad) viiakse tapamajja, siis peab loomapartiiga kindlasti kaasas olema toiduahela alane teatis.

Toiduahela alase teatisel peab kirjas olema informatsioon, et tapamajja saadetud loom(ad) on identifitseeritud mikrokiibiga, kus on kirjeldatud ka selle asukoht, et tapamaja saaks mikrokiibi eemaldada, et identifitseerimisvahend toiduahelasse ei satuks.

Toiduahela alase teatiste vormid ja juhendid leiab PTA kodulehelt:
https://pta.agri.ee/toiduahela-alaste-teatiste-vormid?view_instance=0&current_page=1 .

ERILOA TAOTLUS MIKROKIIBI (EHK SÜSTITAVA ELEKTROONILISE TRANSPONDERI) KASUTAMISEKS

1. Loomapidaja andmed:

- 1.1. Loomapidaja nimi: .....
- 1.2. Loomapidaja äriregistrikood või isikukood: .....
- 1.3. PRIA ehitise nr: .....
- 1.4. Aadress: .....
- 1.5. Telefon: .....
- 1.6. E-post: .....

2. Loomapidaja tegevusala (eesmärk):

- Kinnine
- Kultuuriline
- Ajalooline
- Vabaajategevusega seotud
- Teaduslik
- Spordiga seotud
- Traditsiooniliste kultuuri- ja spordiürituste jaoks kasvatatavad veisetõud

3. Veterinaararst, kes paigaldab mikrokiibi(d) (nimi ja tegevusloa nr):

.....

4. Taotlen loomade ümbermärgistamise luba

5. Põhjus, miks loomapidaja soovib mikrokiipi loomade identifitseerimiseks kasutada

.....
.....
.....

6. Nimekiri loomadest, keda soovitakse mikrokiibiga märgistada

Nr.	Looma liik	Arv	Looma identifitseerimiskood (kui on olemas)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

.....
(kuupäev)

.....
(Taotluse esitaja nimi ja digiallkiri)